

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

Francisci De Verulamio Instauratio Magna. Præfatio.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

Serenissimo Potentissimoque

Principi ac Domino
nostro,

JACOBO,
DEI GRATIA

Magnæ Britannię, Francię & Hibernię
Regi, Fidei Defensori, &c.

Serenissime Potentissimeq; Rex,

POterit fortasse Majestas Tua me furti incusare, quod tantum Temporis, quantum ad hæc sufficiat, Negotiis tuis suffuratus sum. Non habeo quod dicam. Temporis enim non fit Restitutio: nisi forte quod detractum fuerit Temporis Rebus tuis, id Memoria nominis tui, & Honori Seculi tui reponi possit; si modo hæc alicujus sint pretii. Sunt certe prorsus nova; etiam toto genere: sed descripta ex veteri admodum exemplari, Mundo scilicet ipso, & Natura Rerum & Mentis. Ipse certe (ut ingenue fatear) soleo æstimare hoc Opus magis pro parte Temporis, quam ingenii. Illud enim in eo solummodo mirabile est; Initia Rei; & tantas de iis quæ invaluerunt Suspiciones, alicui in mentem venire potuisse. Cætera non illibenter sequuntur. At versatur proculdubio Casus (ut loquimur) & quiddam quasi Fortuitum, non minus in iis, quæ cogitant Homines, quam in iis quæ agunt aut loquuntur. Verum hunc Casum (de quo loquor) ita intelligi volo, ut si quid in his, quæ afferro, sit boni, id immensæ misericordiæ & Bonitati divinæ, & Felicitati Temporum tuorum tribuatur: Cui & vivus integerrimo affectu servivi, & mortuus fortasse id effecero, ut illa Posteritati, nova hac accensa face in Philosophiæ tenebris, præluce possint. Merito autem Temporibus Regis omnium sapientissimi & doctissimi Regeneratio ista & Instauratio Scientiarum debetur. Superest Petitio, Majestate tua non indigna; & maxime omnium faciens ad id quod agitur. Ea est, ut quando Salomonem in plurimis referas, Judiciorum gravitate, Regno pacifico, Cordis latitudine, Librorum denique, quos composuisti, nobili varietate: etiam hoc ad eisdem Regis exemplum addas, ut cures Historiam Naturalem & Experimentalem, veram & severam, (missis Philologicis) & quæ sit in Ordine ad condendam Philosophiam, denique qualem suo loco describemus, congeri & perfici: Ut tandem post tot Mundi ætates Philosophia & Scientiæ non sint amplius pensiles & æcæ, sed solidis Experientiæ omnigenæ eisdemq; bene pensitate nitantur fundamentis. Equidem Organum præbui; verum Materies è Rebus ipsis petenda est, Deus Opt. Max. Majestatem Tuam diu servet incolumem.

Serenissimæ Majestati Tuæ

Servus Devotissimus & Devotissimus

FRANCISCUS VERULAM,
CANCELLARIUS.

FRANCISCI

De

VERULAMIO

INSTAURATIO MAGNA.

P R Æ F A T I O.

De statu Scientiarum, quod non sit felix; aut majorem in modum auctus; quodque alia omnino, quam prioribus cognita fuerit, via aperienda sit Intellectui humano, & alia comparanda auxilia; ut mens suo jure in rerum Naturam usi possit.

Videntur nobis homines, nec opes nec vires suas bene nosse, verum de illis majora quam par est, de his minora credere. Ita fit, ut aut artes receptas in sanis precibus æstimantes, nil amplius querant; aut seipfos plus æquo contententes, vires suas in levioribus consumant, in iis, quæ ad summam rei faciant, non experiantur. Quare sunt & suæ Scientiis Columnæ, tanquam fatales; cum ad ulterius penetrant.

penetrandum homines nec desiderio, nec spe excitentur. Atque, cum opinio copiae inter maximas causas inopiae sit; quumque ex fiducia praesentium, vera auxilia negligentur in posterum; ex usu est, & plane ex necessitate, ut ab illis quae adhuc inventa sunt, in ipso operis nostri limine (sicque relictis ambagibus, & non dissimulante) honoris & admirationis excessus tollatur; utili monito, ne homines eorum aut copiam, aut utilitatem, in majus accipiant, aut celebrent. Nam si quis in omnem illam librorum varietatem, qua Artes & Scientiae exultant, diligentius introspeciat, ubique inveniet ejusdem rei repetitiones infinitas, tractandi modis diversas, inveniuntur praecipue occupatas; ut omnia primo intuitu numerosa, facto examine pauca reperiantur. Et de utilitate dicendum est; Sapientiam istam, quam à Graecis potissimum hausimus, pueritiam quandam Scientiae videri, atque habere quod proprium est puerorum; ut ad garrendum prompta, ad generandum invalida & immatura sit. Controversiarum enim ferax, operum effusa est. Adeo ut Fabula illa de Scylla in literarum statum, qualis habetur, ad vivum quadrare videatur, quae virginis os & vultum extulit, ad uterum vero monstrum larantia succingebatur & adhaerebant. Ita habent & Scientiae, quibus insaevimus, generalia quaedam blandimenta, & speciosa, sed cum ad particularia ventum est, veluti ad partes generationis, ut fructum & opera ex se edant, tum contentiones & oblatantes disputationes exoriuntur, in quas desinunt, & quae partus locum obtinent. Praeterea, si hujusmodi Scientiae plane res mortua non essent, id minime videtur eventurum fuisse, quod per multa jam saecula usu venit, ut illae suis immotae fere haereant vestigiis, nec incrementa genere humano digna sumant: eo usque, ut saepenumero non solum alertio maneat alertio, sed etiam quaestio maneat quaestio, & per disputationes non solvatur, sed figatur, & alatur; omnisque traditio & successio disciplinarum repraesentet & exhibeat personas Magistri & Auditoris, non Inventoris, & ejus qui inventis aliquid eximium adjiciat. In artibus autem mechanicis contrarium evenire videmus. Quae, ac si auras cujusdam vitalis forent participes, quotidie crescunt & perficiuntur; & in primis authoribus rudes plerumque & fere onerosae & informes apparent, postea vero novas virtutes & commoditatem quandam adipiscuntur, eo usque, ut citius studia hominum & cupiditates deficiant & mutentur, quam illae ad culmen & perfectionem suam pervenerint. Philosophia contra, & Scientiae Intellectuales, statuarum more adorantur & celebrantur, sed non promoveantur. Quae etiam in primo nonnunquam auctore maxime vigent, & deinceps degenerant. Nam postquam homines dedititii facti sunt, & in auius sententiam (tanquam pedarii Senatores) coierunt, Scientiis ipsis amplitudinem non addunt, sed in certis authoribus ornandis & stipandis servili officio funguntur. Neque illud afferat quisquam; Scientias paulatim succrescentes, tandem ad statum quandam pervenisse, & tum demum (quasi confectis spatiis legitimis) in operibus paucorum sedes fixas posuisse; atque postquam nil melius inveniri potuerit, restare scilicet, ut quae inventa sint, exornentur, & colantur. Atque optandum quidem esset, haec ita se habuisse. Rectius illud, & verius; istas Scientiarum mancipationes nil aliud esse, quam rem ex paucorum hominum confidentia, & reliquorum foecordia & inertia natam. Postquam enim Scientia per partes diligenter fortasse excolta & tractata fuerunt, tum forte exortus est aliquis ingenio audax, & propter Methodi compendia acceptus, & celebratus, qui specie tenus Artem constituerat, revera veterum labores corrupuerat. Id tamen posteris gratum esse solet, propter ulum operis expeditum, & inquisitionis novae tardium, & impatientiam. Quod si quis, consensu jam inveterato, Tanquam Temporis judicio moveatur; sciat, se ratione admodum fallaci & infirma niti. Neque enim nobis magna ex parte notum est, quid in Scientiis & Artibus, variis saeculis & locis, innotuerit, & in publicum emanarit; multo minus, quid à singulis tentatum sit & secreto agitatum. Itaque nec Temporis Partus, nec Abortus extant in Factis. Neque ipse consensus, ejusque diuturnitas, magni proorsus aestimandus est. Utcunque enim varia sint genera Politiarum, unicus est status Scientiarum, isque semper fuit & mansurus est popularis. Atque apud populum plurimum vigent doctrinae, ut contentiosae & pugnaces, aut speciosae & inanes; quales videlicet assensum aut illaqueant, aut demulcent. Itaque maxime ingenia proculdubio per singulas etates vim passa sunt; dum viri capti & intellectu non vulgares, nihil fecius existimationi suae consulentes, temporis & multitudinis judicio se submiterunt. Quamobrem arctiores Contemplationes si forte usquam emicuerint, opinionum vulgariarum ventis subinde agitatae sunt, & extinctae: Adeo ut Tempus, tanquam flavius, levia & inflata ad nos devexerit, gravia & tollida demerferit. Quin & illi ipsi auctores, qui dictaturam quandam in Scientiis invaserunt, & tanta confidentia de rebus pronuntiant; cum tamen per intervalla ad se redeunt, ad querimonias de subtilitate Naturae, veritatis recessibus, rerum obscuritate, Causarum implicatione, ingenii humani infirmitate, se convertunt: in hoc nihilo tamen modestiores, cum malint communem hominum & rerum conditionem causari, quam de seipsis confiteri. Quin illis hoc fere solenne est, ut qui quid Ars aliqua non attingat, id ipsum ex eadem arte impossibile esse statuunt. Neque vero damnari potest Ars, quum ipsa disceret, & judicet. Itaque id agitur, ut ignorantia etiam ab ignominia liberetur. Atque quae tradita atque recepta sunt, ad hunc fere modum se habent: quoad opera sterilia, quaestionum plena; incrementis suis tarda & languida; perfectionem in toto simulantia, sed per partes male impleta; delectu autem popularia, & authoribus ipsis suspecta, ideoque artificii quibusdam munita, & ostentata. Qui autem & ipsi experiri, & se Scientiis addere, earumque fines proferre statuerunt, nec illi à receptis prorsus desciscere ausi sunt, nec fontes rerum petere. Verum se Magnum quiddam consequutos putant, si aliquid ex proprio insérant, & adjiciant; prudenter secum reputantes, se in assentiendo modestiam, in adjiciendo libertatem tueri posse. Verum dum opinionibus & moribus consulantur, mediocritates istae laudatae in magnum Scientiarum detrimentum cedunt. Vix enim datur, auctores simul & admirari, & superare. Sed sit aquarum more, quae non altius ascendunt, quam ex quo descenderunt. Itaque hujusmodi homines emendant nonnulla, sed parum promoyent, & proficiunt in melius, non in majus. Neque tamen defuerunt, qui ausu majore omnia integra

integra sibi dixerunt, & ingenii impetu usi, priora prosternendo, & destruendo, aditum sibi & placitis suis fecerunt; quorum tumultu non magno pere profectum est; quum Philosophiam & Artes non re ac opere amplificare, sed placita tantum permutare, atque regnum opinionum in se transferre contendere: exiguo sane fructu, quum inter errores oppositos, errandi causæ sint fere communes. Si qui autem nec alienis, nec propriis placitis obnoxii, sed libertati faventes, ita animati fuere, ut alios secum simul quærere cuperent, illi sane affectu honesti, sed conatu invalidi fuerunt. Probabiles enim tantum rationes sequuti videntur, & argumentorum vertigine circumaguntur, & promiscua quærendi licentia severitatem inquisitionis enervarunt. Nemo autem reperitur, qui in rebus ipsis, & experientia, moram fecerit legitimam. Atque nonnulli rursus qui experientia undis se commiserunt, & fere Mechanici facti sunt; tamen ipsa experientia Erraticam quandam inquisitionem exercent, nec ei certa lege militant. Quin & plerique pusilla quædam pensa sibi proposuere, pro magno ducentes, si unum aliquod inventum eruerent possint; insituto non minus tenui quam imperito. Nemo enim rei alicujus naturam in ipsa re recte aut feliciter perferatur; verum post laboriosam experimentorum variationem non acquiescit, sed invenit quod ulterius quærat. Neque illud in primis omittendum est, quod omnis in expiando industria statim ab initio opera quædam destinata præpropere & intemptivo studio captavit; Fructifera (inquam) Experimenta, non Lucifera, quæ sicut, nec ordinem divinum imitata est, qui primo die lucem tantum creavit, eique unum diem integrum attribuit, neque illo die quicquam materiali operis produxit, verum sequentibus diebus ad ea descendit. At, qui summas Dialecticæ partes tribuerunt, atque inde fidissima Scientiæ prædicia comparati putarunt, verissime & optime videntur; intellectum humanum sibi permissum, merito suspectum esse debere. Verum infirmior omnino est malo medicina; nec ipsa mali experta. Siquidem Dialecticæ quæ recepta est, licet ad Civiliæ & Artes, quæ in sermone & opinione posita sunt; rectissime adhibeatur; Naturæ tamen subtilitatem longo intervallo non attingit, & prensando quod non capit, errores potius stabiliendos, & quasi fingendos, ad viam veritati aperendam valuit.

Quare ut, quæ dicta sunt complectamur, non videtur hominibus aut aliena fides, ut industria propria, circa Scientiæ hæcenus, feliciter illuxisse; præsertim quum & in demonstrationibus & in experimentis adhuc cognitio, parum sit prædicii. Edificium autem hujus universi, structura sua, intellectui humano contemplanti instar labyrinthi est; ubi tot ambigua viarum, tam fallaces rerum & signorum similitudines, tam obliquæ & implexæ Naturarum spiræ & nodi, undequaque se ostendunt; iter autem, sub incerto sensu lamine, interdum affulgente, interdum se condente, per experientia & rerum particularium sylvas perpetuo faciendum est. Quin etiam duces itineris (ut dictum est) qui se offerunt, & ipsi implicentur, atque errorum & errantium numerum augment. In rebus tam duris de judicio hominum ex vi propria, aut etiam de felicitate fortuita, desperandum est. Neque enim Ingeniorum quantumcunque excellentia, neque experiendi alea sæpius repetita est, ista vincere queat. Vestigia filo regenda sunt: omniisque via usque à primis ipsis sensuum perceptionibus certa ratione munienda. Neque hæc ita accipienda sunt, ac si nihil omnino tot sæculis tantis laboribus actum sit. Neque enim eorum quæ inventa sunt, nos pœnitent. Atque antiqui certe in iis, quæ in ingenio & meditatione abstracta posita sunt, mirabiles se viros præstitere. Verum, quemadmodum sæculis prioribus, cum homines in navigando per stellarum tantum observationes cursum dirigebant, veteris sane Continentis oras legere potuerunt, aut maria aliqua minora & mediterranea trajicere; priusquam autem Oceanus trajecteretur, & novi Orbis regiones detegerentur, necesse fuit, usum acus nauticæ, ut ducem viæ magis fidum, & certum, innotuisse: simili prorsus ratione, quæ hucusque in Artibus & Scientiis inventa sunt, ea hujusmodi sunt, ut usu, meditatione, observando, argumentando, reperiri potuerint; utpote quæ sensibus propria sint, & communibus rationibus ut fere subjaceant: antequam vero ad remotiora & occultiora Naturæ liceat appellere, necessario requiritur, ut melior & profectior mentis & Intellectus humani usus & adoperatio introducat.

Nos certe æterno Veritatis amore devicti, viarum incertis & arduis, & solitudinibus, nos commisimus, & Divino auxilio freti & innixi, mentem nostram, & contra opinionum violentias & quasi instru-
ctas acies, & contra proprias & internas hæsitaciones & scrupulos, & contra rerum caligines, & nubes, & undequaque volantes phantasias, sustinimus; ut tandem magis fides & securæ indicia viventibus & posteris comparare possemus. Quæ in re si quid profecerimus, non alia sane ratio nobis viam aperuit, quam vera & legitima spiritus humani humilitatio. Omnes enim ante nos, qui ad atres inveniendas se applicuerunt, conjectis paulisper in res & exempla, & experientiam oculis, statim, quasi inventio nil aliud esset, quam quædam excogitatio, spiritus proprios, ut sibi Oracula exhiberent, quodammodo invocant. Nos vero inter res castæ & perpetuo versantes, Intellectum longius à Rebus non abstrahimus, quam ut rerum imagines, & radii, (ut in sensu sit) coire possunt; unde fit ut Ingenii viribus & excellentiæ non multam relinquatur. Atque quam in inveniendis adhibemus humilitatem, eandem & in docendo sequuti sumus. Neque enim aut Confutationum triumphis, aut antiquitatis advocacionibus, aut authoritatis usurpatione quadam, aut etiam obscuritatis velo, aliquam his nostris inventis majestatem imponere aut conciliare conamur; qualia reperire non difficile esset ei, qui nomini suo, non animis aliorum lumen affundere conaretur. Non (inquam) ullam aut vim, aut insidias hominum judiciis fecimus, aut paramus; verum eos ad res ipsas & rerum fœdera adducimus; ut ipsi videant, quid habeant, quid arguant, quid addant, atque in commune conferant. Nos autem si qua in re, vel male credidimus, vel obdormivimus, & minus attendimus, vel defecimus in via, & inquisitione abruptimus: nihilominus iis modis res nudas & apertas exhibemus, ut errores nostri, antequam Scientiæ massam altius inficiant, notari & separari possint, atque etiam ut facilis & expedita sit laborum nostrorum continuatio. Atque hoc modo, inter Empiricam & Rationalem facultatem (quarum morosa & inauspicata divortia, & repu-

dia, omnia in humana familia turbavere) conjugium verum & legitimum in perpetuum nos firmasse existimamus.

Quamobrem, quum hæc arbitrarii nostri non sint; in principio Operis, ad DEUM Patrem, Deum Verbum, Deum Spiritum, preces fundimus humilissimas, & ardentissimas, ut humani generis ærumnarum memor, & peregrinationis istius vitæ, in qua dies paucos & malos terimus, novis suis Eleemosynis, per manus nostras, familiam humanam dotare dignetur. Atque illud insuper supplices rogamus, ne humana divinis officiant; neve ex referatione viarum sensus, & accensione majore luminis naturalis, aliquid incredulitatis & noctis animis nostris erga Divina mysteria oboriatur: sed potius, ut ab intellectu puro, à phantasia & vanitate repurgato, & divinis oraculis nihilominus subito & prorsus deditio, fidei dentur, quæ fidei sunt. Postremo, ut Scientiæ veneno à serpente infuso, quo animus humanus tumet & inflatur, deposito, nec altum sapiamus, nec ultra sobrium, sed veritatem in charitate colamus.

Precæ autem votis, ad homines conversi, quædam & salutaria monemus & æqua postulamus. Monemus primum, (quod etiam peccati sumus) ut homines sensum in officio, quoad Divina contineant. Sensus enim (instar Solis) Globi terrestris faciem aperit, cælestis claudit, & obsignat. Rursum, ne hujusce mali fuga in contrarium peccent. Quod certe fiet, si naturæ Inquisitionem ulla ex parte veluti Interdicto separatam putant. Neque enim pura illa & immaculata Scientia naturalis, per quam *Adam* nomina ex proprietate rebus imposuit, principium aut occasionem lapsui dedit. Sed ambitiosa illa & imperativa Scientiæ Moralis, de Bono & Malo dijudicantis, cupiditas, ad hoc, ut Homo à Deo deficeret, & sibi ipsi leges daret, ea demum ratio atque modus tentationis fuit. De Scientiis autem quæ Naturam contemplantur, sanctus ille Philosophus pronuntiavit, *Gloriam Dei esse, celare rem; gloriam Regis autem, rem invenire*; non aliter, ac si Divina Natura innocenti & benevolo puerorum ludo delectaretur, ideo se abscondunt ut inveniantur, atque animam humanam sibi collosorem in hoc ludo, pro sua in homines indulgentia & bonitate, cooperaverit. Postremo omnes in unum monitos volumus, ut Scientiæ veros fines cogitent; nec eam aut animi causa petant, aut ad contentionem, aut ut alios despiciant, aut ad commodum, aut ad famam, aut ad potentiam, aut hujusmodi inferiora; sed ad meritum, & usum vitæ, eamque in charitate perficiant, & regant. Ex appetitu enim Potentiæ, Angeli lapsi sunt; ex appetitu Scientiæ, homines; sed Charitatis non est Excelsus; neque Angelus, aut Homo, per eam unquam in periculum venit.

Postulata autem nostra, quæ afferimus, talia sunt. De nobis ipsis silemus. De re autem quæ agitur, petimus, ut homines eam non Opinionem, sed Opus esse cogitent; ac pro certo habeant, non Sectæ nos alicujus, aut Placiti, sed utilitatis & amplitudinis humanæ fundamenta moliri. Deinde, ut suis comodis æqui, ex utrisque opinionum zelis & præjudiciis, in commune consulant, ac ab erroribus viarum atque impedimentis, nostris præsidis & auxiliis, liberati & muniti, laborum, qui restant, & ipsi in partem veniant. Præterea, ut bene sperent, neque *Instauracionem* nostram, ut quiddam infinitum, & ultra mortale, fingant, & animo concipiant; quum revera sit infiniti erroris finis, & terminus legitimus; mortalitatis autem, & humanitatis, non sit immemor; quum rem non intra unius ætatis curriculum omnino perficere posse confidat, sed successioni destinat; denique Scientias, non per arrogantiam in humani Ingenii cellulis, sed submisse in mundo majore quærat. Vasto vero, ut plurimum solent esse, quæ inania: solida contrahuntur maxime, & in parvo sita sunt. Postremo etiam petendum videtur, (ne forte quis rei ipsius periculo nobis iniquus esse velit) ut videant homines, quatenus ex eo, quod nobis asserere necesse sit, (si modo nobis ipsi constare velimus) de his nostris opinandi, aut sententiæ ferendi, sibi jus permissum putent: quum nos omnem istam rationem humanam præmaturam, anticipantem, & à rebus temere, & citius quam oportuit, abstractam, (quatenus ad inquisitionem Naturæ (ut rem variam, & perturbatam, & male extractam, rejiciamus. Neque postulandum est, ut ejus judicio stetur, quæ ipsa in judicium vocatur.

nonne sui ipsius causa
? ?
sed quem ad finem
vita?